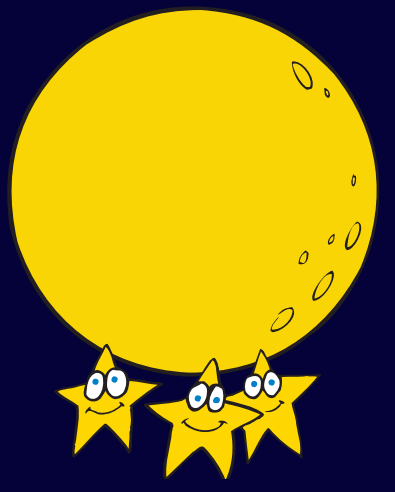

8. Ulusal Gökyüzü Gözlem Şenliği

8. Ulusal Gökyüzü Gözlem Şenliği'ni, 12-14 Ağustos 2005 tarihleri arasında Antalya-Saklıkent'te yaptık. İki gece-üç gün süren şenlikte, Perseid Göktaşı Yağmuru'nun altında, 400'den fazla katılımcıyla gökyüzünü paylaştık.

8. Ulusal Gökyüzü Gözlem Şenliği'nin tarihini belirlerken, yılın önemli gök olaylarından birine denk getirdik. Bu olay, Perseid Göktaşı Yağmuru'ydu. Perseidler, göktaşı yağmurları arasında en etkin olanlarından biri. Öyle ki, en etkin olduğu tarihlerde, saatte 100 kadar akanyıldız görülebiliyor. Nitekim, 12/13 Ağustos gecesi, saatte 100'e yakın göktaşı saydık. Elbette, sayının yüksek olmasında Saklıkent'in gökyüzü koşullarının da etkisi var.

Göktaşı yağmuru gözlemleri, çıplak gözle yapıldığından, şenlik sırasında kayan göktaşlarını herkes aynı anda gözleme olanağı buldu. Göktaşının ne kadar parlak olduğu, gözlemcilerden yükselen çığlıkların şiddetinden de anlaşılabilirdi. Özellikle, şenliğin ilk gecesi gözlenen ve uzunca bir yol katettikten sonra patlayan ve hemen hiç kimsenin dikkatinden kaçmayan bir ateştopu, herkesi etkiledi. Perseid göktaşlarını, şenlik süresince, iki gece boyunca sürekli olarak gözledik. Kimi gözlemciler akanyıldızları yalnızca izlemeyi seçerken, kimi katılımcılarsa gözlemlerini kaydettiler. Bu kayıtlar, rapor haline dönüştürülecek ve Uluslararası Göktaşı Gözlemcileri'ne gönderilecek ve tüm dünyayla paylaşılacak.

Fotoğraf: Uğur İkizler

Gökyüzü gözlem şenliğinin programı yalnızca göktaşı yağmuru gözlemleriyle sınırlı değildi. Önceki şenliklerdeki gibi, katılımcıları yoğun bir program bekliyordu. Çünkü, gökyüzü gözlemciliğine yönelik önemli konuların birçoğunu katılımcılara aktarmak istedik. Şenlikte gündüzleri, seminerler ve atölye çalışmaları gibi gökbilime ve amatör gökyüzü gözlemciliğine yönelik birtakım bilgilendirici etkinliklerin yanı sıra, Güneş gözlemlerine ayırdık. Geceleriye, gün ışımaya başlayana kadar gökyüzü gözlemleri yaptık.

Şenliğin ilk günü, gökyüzünü tanıtan sunumun ve göktaşı gözlem yöntemlerinin anlatıldığı bir konuşmanın ardından, ilk gökyüzü gözlemine geçildi. Katılımcılar, kendilerine gözlem yaptıran uzmanların eşliğinde, alacakaranlık gözlemine başladılar. Alacakaranlıkta, batı ufkunda batmak

üzere olan Venüs ve Jüpiter'in yanı sıra, havanın kararmasıyla birer birer ortaya çıkan parlak yıldızlar ve onların oluşturduğu takımyıldızlar tanıtıldı. Şenliğin ilk gecesi, çeşitli sunumlarla birlikte, çıplak gözle gökyüzü gözlemleri yapıldı. Gece yarısından sonra, göktaşı yağmuru gözlemlerine geçildi.

Şenliğin ikinci günü, çeşitli sunumlarla birlikte, özellikle çocuklara yönelik çeşitli oyunlar ve atölye çalışmalarına başladı. Yine bu gün, TÜBİTAK Ulusal Gözlemevi gezisi yapıldı. Bu şenlikte, geçtiğimiz kış hizmete açılan bir telesiyeye gözlemine ulaşıldı. Gruplar halinde gözlemevi gezildi ve Saklıkent'e dönüşler yine telesiyeye sağlandı. Telesiyeye binmeye çekinen az sayıda katılımcıysa, Saklıkent'ten gözlemevine minibüslerle taşındı. Katılımcılar, gözlemevi gezisi sırasında, ülkemizin

Bu Yıl Gözlem Şenliği'ne Çok Sayıda Çocuk Katıldı...

Çocuk katılımcılarımızın sayısı bu yıl daha çoktu. Biz de onlara eğlenceli etkinlikler hazırladık. Şenliğin ikinci gününün sabahı, gezegen-metre yaptık. Dokuz gezegenin resimlerini kestik. Onları, karton şeritler üzerine gerçek ölçülerinin küçültülmüş oranına göre dizip yapıştırdık. Böylece ölçme aracı olarak kullanılabilecek bir metre elde ettik. Öğleden sonraya takımyıldızlar hazırladık. Siyah kartonlar üzerine, renkli pulları yapıştırarak yaptığımız takımyıldızlar-

dan en kolayı "Kuzey Tacı" oldu. Takımyıldızları hazırlarken uzman abla ve ağabeylerden yardım aldık. Akşam üzeriyse Karadelik Oyunu oynadık. Bu oyun sırasında da çok eğlendik. Karadelikleri daha iyi öğrenirken uzay yolculuğu sırasında başarılı işler yaptıkça kazandığımız uzay paralarını (yani şekerleri) çok sev-dik!

Şenliğin son günü, yetişkinler dönüş hazırlıkları yaparken oynadığımız oyunlar da çok zevkliydi. Gezegenler, takımyıldızlar ve uzay araçlarıyla ilgili soruların yanıtlarını bilmek için koşmacalı bir yarış yaptık. Üstelik, bunlar ödüllü yarışlardı. Ödül olarak Bilim Çocuk rozetleri ve pusulalı anahtarlıklar kazandık. İşin ilginç yanı herkes ödül aldı. Bu arada çocuk katılımcılarımız için hazırladığımız, içinde çeşitli bulmacaların, soruların olduğu "Gökbilimi Seviyorum" kitapçığını unutmamalı! Şenlik sırasında insanın boş zamanı pek kalmıyor. O kadar dolu dolu bir şenlikti ki, bu kadar az uykuyla nasıl bu kadar çok şey yaptık, biz de şaşırıdık!

Tuğba Can

en büyük teleskopunu ve onun bulunduğu gözlemevi binasını tanıma olanağı buldular. Ayrıca, gözlemevi çalışanları, katılımcılara burada yapılan çalışmaları da anlattılar.

Gözlemevi gezisinin tamamlanmasının ardından, sunumlara ve atölye çalışmalarına devam edildi. Yıllardır şenliğimizin katılımcısı olan ve çektiği gökyüzü fotoğraflarıyla amatör gökbi-

limciliğin geçişmiş olduğu ülkelerdeki amatörlere taş çıkaran Tuğrul Uşşaklı, birikimlerini düzenlen bir atölyede, bu konuya ilgi duyan katılımcılarla paylaştı. Tuğrul Uşşaklı, yaklaşık iki saat boyunca, gökyüzü fotoğrafları çekimi ve bu fotoğrafların bilgisayarda nasıl işleneceğini uygulamalarıyla gösterdi.

Ankara Üniversitesi bünyesinde çalışmalarını sürdüren ASART (Astro-nomi Araştırma Topluluğu) amatör gökbilimci şenlik süresince radyoyla akanyıldız gözlemleri yaptılar. Bu basit yöntem, bir radyo alıcısı ve bir anten kullanılarak, atmosfere giren ve yanan göktaşlarının, uzak bir istasyondaki radyo yayınlarını yansıtmasına dayanıyor. Gelecek şenliklerde, yaptıkları çalışmaları öteki amatörlere paylaştan daha çok sayıda amatör gökbilimci olacağını umuyoruz. Bu çalışmalar, ülkemizde

Katılımcılarla birlikte TUG'a gezi yaptık.

amatör gökbilimciliğin hızla gelişmekte olduğunu birer göstergesi.

13 Ağustos 2005 Cumartesi günü, yoğun bir programın ardından, havanın kararmasıyla birlikte batı ufkunda bulunan Venüs, Jüpiter ve Ay gözlemlerine geçildi. İki gezegen ve Ay, teleskoplarla gözlemlendi. Gezegen gözlemlerinin ardından, şenliklerimize her zaman büyük destek veren TUG'dan Prof. Dr. Zeynel Tunca, İstanbul Kültür Üniversitesi'nden Prof. Dr. Dursun Koçer ve Ankara Üniversitesi'nden Prof. Dr. Ethem Derman'ın katıldığı

bir söyleşi yapıldı. İzleyiciler, hocalarımıza gökbilimle ilgili merak ettikleri soruları yönelttiler.

Şenlik sırasında bir de deney yapıldı. Bu deneyde, yerkürenin ne kadar sürede döndüğünü ölçtük. Şenliğin ilk gecesi, bir teleskop belli bir anda gökyüzünün parlak yıldızlarından biri olan Arkturus'a yöneltildi ve sabitlendi. Bu teleskop, bir gün boyunca hiç yerinden oynatılmadı ve bir gün sonra Arkturus'un yeniden teleskopun görüş alanından geçmesi beklenildi. Yıldızın görüntüsü canlı olarak perdeye yansıtıldı. Yıldız, gökbilimcilerin beklediği (katılımcıların pek de beklemediği) gibi, yaklaşık 23 saat 56 dakika sonra aynı konumdan geçti. Daha sonra katılımcılara bir günün neden aslında tam olarak 24 saat olmadığı, yıldız zamanıyla Güneş zamanı arasındaki fark anlatıldı.

Gece yarısına doğru, teleskoplu gözlemlere geçildi. Katılımcılar, uzman gözlemcilerin eşliğinde, yıldızlar, yıldız kümeleri, gökadalara, bulutsular ve gezegenler gibi çeşitli gök cisimlerine baktılar. Teleskoplu gözlemler, akanyıldızların eşliğinde, sabahın ilk ışıklarına kadar sürdü. İki gündür yoğun geçen bir programa karşın, uykusuzluğa direnebilen katılımcılar, sabah alacakaranlığında doğan Satürn'ü gözleme olanağını da buldular.

Şenliğin son günü, topluca çekilen "Şenlik Hatırası" fotoğrafının ardından, şenlik süresince katılımcılara verilen bilgilerden derlenen sorulardan oluşan geleneksel "Bilgi Yarışması" yapıldı. "Küçükler" ve "Büyükler" olmak üzere iki kategoride yapılan yarışma sonucunda, dereceye giren katılımcılara çeşitli ödüller verildi. Şenlik, etkinlikler sırasında çekilen fotoğraflardan derlenen bir gösterinin ardından sona erdi ve katılımcılar Antalya'ya dönmek üzere hareket ettiler.

Gökyüzüne ilgi duyan okuyucularımızla buluştuğumuz gökyüzü gözlem şenlikleri sürecektir. Gelecek şenliğin tarihi ve yeri henüz kesinlik kazanmadı. Ancak, bu şenlikle ve başka gökyüzü gözlem etkinliklerimizle ilgili duyuruları dergimizden izleyebilirsiniz. Gelecek şenliklerde de yıldızların altında buluşmak dileğiyle...

Alp Akoğlu